

JASŃNIE (1082) *av*

jaśnie (982), **jasno** (55), jaśnie *a.* jasno (45); jasno *LudWieś* (7), *BielKom* (1), *BielSat* (2), *BielSpr* (1), *KochMRot* (1), *BielSjem* (1), *KochPieś* (1), *Phil* (1), *GrabowSet* (2); jaśnie : jasno *FalZioł* (1 : 1), *RejJóz* (1 : 1), *RejKup* (5 : 2), *KromRozm I* (6 : 1), *RejWiz* (11 : 5), *RejZwierc* (4 : 2), *BibRadz* (8 : 1), *BielKron* (2 : 1), *Mącz* (23 : 5), *RejAp* (74 : 2), *RejPos* (102 : 2), *BiałKat* (18 : 1), *KwiatOpis* (2 : 4), *RejZwierc* (29 : 3), *KochPs* (1 : 1), *KochPhaen* (3 : 1), *BielSen* (5 : 1), *ArtKanc* (1 : 1), *LatHar* (1 : 1), *WujNT* (60 : 1), (1 : 1); jaśnie *a.* jasno *RejWiz* (1), *BibRadz* (3), *BielKron* (2), *Mącz* (10), *RejAp* (7), *RejPos* (4), *BiałKat* (1), *RejZwierc* (2), *KochPhaen* (1), *WujNT* (14).

Wszystkie samogłoski jasne.

comp i sup -jaśniej (110 + 5); -ěj (6), -(e)j (109). *nã-* (5).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Z blaskiem, wydając lub odbijając światło; illuminate Calep* (53) : słońce już wnet wznidzie/
Które tam do twych okien dolyć jaśnie przydzie. *PudlFr* 68; *Calep* 505b; *GrabowSet* Sv.

W porównaniu (1): O Panno przenachwałebnieyza [...] dokądże poštěpuiesz/ iako zorza bárzo
jaśno wynikająca? *LatHar* 410.

Zwroty: »jaśnie, (*a.* jasno) połyskawać, błyskać się« [*szyk zmienny*] (4 : 1): Pożrzy wzgorę fkały
już jaśno sie błyskaia/ A promienie słońeczne zyemię rofwieciaia. *RejWiz* 34v; Tym kształtem Argo
płynie. po małzt piérwza gálnie Połowicá/ oštátek połyskawa jaśnie. *KochPhaen* 14, 10, 17.

»jasno (*a.* jaśnie) świecić, gorzeć, pałać« = *clare lucere Mącz* [*szyk zmienny*] (11 : 5 : 1): *PatKaz*
III 114; *RejKup* 18; *RejWiz* A2; *RejZwierc* 58v; *BielKron* 136v; *Mącz* 55d; *RejAp* 194v; *ZAdny* nie
zakrywa świece/ zápaliwszy iá [...] ále iá ząwždy na świecznik fthawia/ áby wchodzącym w dom
zawždy jaśnie świeciłá. *RejPos* 337; Iájna ielt zorza/ iáśno słońce páła/ Ták będzie y twa cnotá okazała.
KochPs 52, 106; *SkarŻyw* 277; *KochTr* 17; *StrykKron* 350; *KochPhaen* 8, 16; *ArtKanc* B3; *Klon* 80.

Wyrażenie: »jasno rozpalony« (1): [*król pychy*] Koronę ma ná głowie iáśno rospaloná *RejWiz* 166.

W przen (19) : A ftanie w onym fwietle co y w nocy świeci/ Ktore wiara á cnotá jaśnie sie podnieci.
RejWiz 63; *RejZwierc* 51.

Zwroty: »najaśniej się błyszczec« (1): W fortunnych czáliech cnotá sie więc niźczy/ Ale w
przećiwnych naiáśniej sie błyszczcy. *RejZwierc* 211v.

»jaśnie oświecić (*a.* oświecać)« (3): ále już nam oštátecznie pośłał/ [...] Syná fwego miłego/ onę
niefkończoną fwiátłość/ która iáwnie á jaśnie ofwieciłá wfzytek fwiát. *RejPos* 338, 338v, 339.

»jak pochodnia pałać jasno« (1): By/ wfzytek rospalony/ Ogniem twym świętym/ iák pochodnie/
Pałał/ z wząd ogárniony/ Zawždy iáśno/ nadobnie *GrabowSet* I2v.

»jaśnie świecić, oświecić się« [*szyk zmienny*] (10 : 1): *RejJóz* F2; Ale tam już ná gorze fwiátłość
niefkończoną [...] Iż sie nigdy nie mieni/ y nigdy nie gáśnie/ Iedno już ták ná wieki zawždy fwieci
jaśnie. *RejWiz* 154; *RejAp* 120; *RejPos* 36v, 337v, 339v; *RejZwierc* 51; Oko/ powiada/ wiary gdy sie
w fercu czyiem jaśnie oświeci na baranká Bożego/ łzczerze pátrzy *SkarŻyw* 119; Słowo pánkie iáśno
świeci/ Gdy ie Pán Bóg w fercu wznieci. *KochMRot* A2v; *BielSen* 6; *WujNT* 139.

Wyrażenie: »jaśnie zapalony« (1): Ale oto wnet okazał ony krzyżyki pięknie málowane/ á ony
świece jaśnie zápalone w fercu fwoim onemu Pánu fwoiemu *RejPos* 351.

Szeregi: »jawnie a jaśnie« [szyk 3 : 1] (4): Pan wŕzechmogący á zbáwiciel náŕz/ kthory nam iáwnie á iáŕnie ŕwieci ŕwiętemi ŕłowy/ náúkami/ y poŕthępki ŕwemi. *RejPos* 339v, 338, 338v, 339.

a. *Z przymiotnikiem* (1) : Widząc błónie zieloné/ y powietrze czyŕtę/ Y ŕłóńce górnóŕwiętné/ iáŕnie przeŕzroczyŕtę *GosłCast* 23.

a. *Do połysku* (2) : [Setnik ma być gotowy, coby swoje towarzysze] náuczyl iáko ŕobie máiá dobrze poczynác czáŕu potrzeby/ k temu iáko ŕie ma prędko vbierać we zbroię wychędożywŕzy iá iáŕno. *BielSpr* 13v.

b. *Okazałe, ŕwietnie, wspaniałe; sławnie; luculente, nitide, splendide Mącz; luculenter Calep* (7) : Fortunniem ŕie vrodził/ gdyŕ mię nie minęłá [o staróŕci]/ Przeto moiá oŕobá/ iáŕno zákwitnęłá *BielKom* B; Polluceo sacrificantium verbum, Tych kóŕzi ofiáruyá. Et significat, Okazałe/ yáŕnie/ ofiáruyę/ á po páńsku. *Mącz* 201b; *Splendide Pięknie/ Iáŕnie/ ŕwietnie/ hoynie. Mącz* 409c, 201a, 247d; *Calep* 620b.

Zwrot: »jaśnie sŕynąc« (1): Starý y nowý Zákon mináł Ktorý jaŕnie wŕŕytkiem ŕlŕnął *RejKup* o3.

2. *Bezchmurnie, pogodnie; widno [zawsze forma „jasno”]* (17) : *LudWieŕ* B2; Yákož to bywa/ iz y žeglarze kyedy yáŕno a čiche morze/ á wyátr dobry máyá/ opuŕciwŕŕy wyollá/ krotofilá myędy ŕobá/ albo co inego czynyá. *KromRozm I Lv; RejWiz* 96v; wyŕpy teŕ Iá nie dáleko od ŕiebie/ ták iz kiedy iáŕno Hiberniá widác w Szkocij. *BielKron* 277v; *Lucidam, Záŕwecam/ yáŕno czinię. Mącz* 201b.

W przeciwstawieniach: »jasno ... mgła (3), chmurno (a. z chmurami) (3), deszcz (2), ciemno« (9): Według znamienia iáŕno/ albo teŕ deŕzcz. *FalZioł V* 55v; Od pełniew trochę iáŕno/ wŕzakže z przechodzącemi chmurami/ z gromy y ze dŕdžem *LudWieŕ* B2, Bv, B2, B2v, B3; *RejWiz* 21v; To iest/ z jedney ŕtrony byłá mgłá/ á z drugiew k Izráelitom báŕzo iáŕno. *BibRadz I* 38d marg; *RejZwierc* 24v.

Przysłowie: po ŕmętku wefele/ á po wielkim záburzeniu/ rádo iáŕno bywa. *RejPos* 108v.

Szereg: »ciepło i jasno« (1): Takže vkazuie Wrzeŕnia do pełniew ciepło y iáŕno/ á zaranki będą chłodne *LudWieŕ* B2v.

Przen: *Pokój* (1) :

W przeciwstawieniu: »burza ... jasno« (2): TV ŕie fatá mieŕzáiá by Máŕzec z chmurámi/ Náđ tymi Węgięŕkimi/ zacnemi gorámi. Lecž co wiedzyęć co Pan w ŕwych/ ŕkrytoŕciach vráđził [...] A co wiedzyęć ięŕli gdy/ z wichrem nie powŕtanie/ Ze tę burzá roŕpędzi/ a iáŕno náŕtanie. *RejZwierc* 108v.

3. *O białym kolorze* (2) :

Wyrażenie: »jaŕniej niŕli ŕnieg wybielon« (2): Ale ięŕliže thy mnie pokropiŕz á omyieŕz/ tedy iáŕniew niŕli ŕnieg będą wybielon [super nivem dealbabor *Vulg Ps* 50/9]. *RejAp* 8v [przekłáđ tego ŕamego tekŕtu] *RejPos* 47v.

4. *Wyraźnie, w sposób oczywisty, przekonywający, pewnie, dokładnie, zrozumiale; bezpośrednio, naocznie; jawnie, otwarcie; enodate, evidententer, explanate, explicite, perspicue Mącz, Calep, Cn; palam, plane Mącz, Cn; aperte, signifikanter Mącz; enucleate, manifeste, patenter Calep; clare, demonstrative, dilucide, illustrissime, liquide, liquidius, liquido, luculente, luculenter, praeclare Cn* (910) : *BierRaj* 23; *OpecŻyw* 181; *RejPs* 38v 145v; ktori lyŕt yasnie znaczi yz to v k m. zawsche bilo *LibLeg* 11/78v; *SeklWyzn nlb* 2; ato teŕ požáđanie yáŕnie zakazał wdziewiátyŕm/ y wdziewiátyŕm przikazaniu ŕwoym

SeklKat Kv; *RejKup* y3v; *KromRozm I* B4v; i tamże przy zgromadzeniu miałta/ ialnie się wżego co przedtem ćwierdził i vczył/ odprzysiąkł *MurzHist* C4; A yálnyey to odpis Innocentiufow wyądrza. *KromRozm III* P4v, C4, D8v, N7; *DiarDop* 113; *LubPs* E3, I2v *marg*, T4, Z5v, aa2v *marg*; *GroicPorz* gg; Tám náydziełz iálníe/ iż przes opokę nie Piotrá/ ani Papieżá rozumieią/ iedno tylko łámega Pána Iezu Kryłtá. *KrowObr* 14v, 20v; Nie zły przykład/ który/ prołzę ćię/ przyłtofuy iásniey ku rzeczy náłzey. *OrzRozm* B3; Rozważyłem ty wżytki rzeczy łam w tobie iálníe [*Omnia haec tractavi in corde meo, ut curiose intelligerem Vulg Eccle 9/1*] / iż łpráwiedliwi y mądrzy/ y ich łłudzy łá w ręku Bożych. *BielKron* 81; ábowiem niepowiáda żeby gwiazdy niebieskie niebyły znákámi/ ále iálníe ie zowie być známiony *LeovPrzep* bv; *RejAp* 2v, 3, 7, 21v (17); ále otho małz Iáná/ Márká/ Máttheufzá/ Lukáfá s. ktorzyć tho ták iálníe przed oczy położyli/ nie ináčzey iedno iákobyś łam ná to pátrzył. *RejPos* 112v, 190v, 214, 288v, 339v (7); *RejPosWiecz*² 95; *BialKat* 31, 78v, 321; Gdzie iálníe tylko wierni máią obiecáne zmartwychwłtáne chwálebne/ y żywot wieczny *GrzegŚm* 30, 4; *KuczbKat* 315; *RejZwierc* 5, 174v, 257v; *WujJud* 96, 131v, 161, 173v, 223, 255v; *WujJudConf* 128v; A wżyftkę náukę pobożności Apołtoł błogofławiony/ ácz krotko wżákże dofyć iálníe/ záváiera tu we dwu rzeczách *RejPosWstaw* [21²]; *WierKróc* A3v; *CzechRozm* A5v [2 r.], 123, 167, 169v, 180, 199; Ná powodowá łtronę náleży/ łpráwę/ ktorá [...] przeciwo pozwánemu idzie/iásnie miánowác [*nomen disertè exponere*] *ModrzBaz* 94v; Y ná wielu innych mieyfcách/ wielce y iásnie bárzo dziefeyłze Heretyki/ Luterany/ y Zwingliany potępia. *SkarŻyw* 91, 565; *CzechEp* 141, 204, 227, 272, 274 [2 r.] (10); nie v nich iálníe o dziećinnym chrzćie nie znaydzie. *NiemObr* 147; *KlonŻal* Cv; Bog iálníe ie pokarał/ bo źli bárzo byli/ Y iáko kogo podyść/ to tylko myłłili. *BielSen* 17; *PapUp* G; *ActReg* 43; *Calep* 343b, 364b, 394b, 636a, 791b; Skąd to iásnie idzie/ iż krew Chriřtułowá w kielichu/ iełt krew ofiáry zakonu nowego *WujNT* 287, 43, 164, 286, 555, 817; *WysKaz* 32, 35; *SarnStat* 225, 580, 978; *SkarKaz* 486a; *KlonWor* 72.

W charakterystycznych połączeniach: jaśnie kazać obiecować (3), odkrywać, przyczytać (2), przyznać (2), rozkqz(ow)ać (2), (s)przeciwi(a)ć się (3), zakazać (3), (za)przec się (2), znaczyć (4); jaśnie barzo (6), dosyc (dość) (16), nazbyt, tak (24).

W porównaniach (10): *WujJud* 69; A iák Słóńce ná niebie Bog nam iálne łpráwił/ Ták iálníe łławę twoię Podole obyáwił. *PapPan* V3. Cf »jaśniej niż słońce«, »jaśniej niż światłość«.

W przeciwstawieniach: »z farbowaniem, pod pokrywką (a ogólnie) (2), trudnym a zawiłkłym wyrozumieniem, zakrycie, z daleka, w sercu swoim ... jaśnie« (7): *KromRozm II* q4; Także co Moizełz o przymierzu poiednánia mowił pod pokrywką a ogólnie/ to oni iálniey oznaymowáli/ á práwie iáko páłcem vkzáli *BibRadz I* 353v; *GórnDworz* S2v; *WujJud* 6v; *ModrzBaz* 94v; A iełt nie pod iákim od ludzi zmyłłonym podobieńłtwem/ ábo iákim trudnym y zawiłkłym wyrozumieniem [...] podaná náuká tá Ewánliey ś. ále prawdźiwie: łzczerze y iásnie: żeby to y prości mogli rozumieć *CzechEp* 130; Wżákże nie śmieiąć iásnie łpytác/ przeczby Piotrá nád inłze przełóżył: pytáią z dáleká; Ktoby był miedzy nimi wietłzym. *WujNT* 76.

W połączeniach szeregowych (17): zdało się nam za barzo potrzebne przed WKM w tej rzeczy słusznie, jaśnie a prawdźiwie się obmowić. *Diar* 65; Abowiem kto czego dowodźi/ ma iálníe á otworzyłcie bes żadney wátpliwóci dowodźić *GroicPorz* x4v; Explicite, Iáłno/ Wyrozumnie/ Dowodnie. *Mqcz* 305c; *Perspicue*, *Przezroczyłto*/ Iálníe/ Iáwnie łatwie Wiádomie. *Mqcz* 406b, 249a

[2 r.], 278d, 303a, b, 392b, 494d; *RejPos* A6, 230, 338; ząwždy fię potym ftárał/ áby iásnie á ku poięciu poľpolitemu/ otworzyście á profito náuczał. *SkarŻyw* 86; *CzechEp* 130, 292.

Zwroty: »być jaśnie« [w tym: *wedle czego* (1), *ku czemu* (1), *przeciw(ko) czemu* (4), *czym* (1), *w czym* (3)] (10): *LibLeg* 11/175; *KromRozm I* O4v; *RejAp* 191 v; *WujJud* 31v, 101v; nye tylko nye przeciw piřmu zakonu od Bogá im przez Moizeřlá dánego/ ále y owřflem yářnye *wedle piřmá onego náuká y řprawá yego wřlyřtká* była *KromRozm II* i2; *Diar* 73; *WujJud* 201; Nie nie przymowáć/ áni pozwaláć coby iářnie w piřmie nie było* *ReszPrz* 39; *OrzJan* 92.

»jaśnie dowieść (a. wywieść), dowiedziony« (8 : 1): *KromRozm III* F, H6v; Vćiekánie/ iářnie dowiedziane/ pewny znák iest winnořci *GroicPorz* hh4, x4v; *OrzQuin* H3v; A iřbych tego iářniey dowiodł [*magis perspicua fiant*] com powiedźiał/ tedy to ielczę w roznvch wiekoch/ořobách/ řtaniech/ y w roznvch rzeczách okázáć trzebá. *ModrzBaz* 9v; *CzechEp* 267; *NiemObr* 145; *WujJud* 547.

»jaśnie (do-, po-, u-)znać, poznan« [szyk zmienny] (24 : 1): *PatKaz II* 77v [2 r.]; *RejKup* f7v; *LubPs* A3v, aa2v; *LeovPrzep* H2v; *RejAp* 57v; Przedfię ia wiele ludzi widzę/ ktorzy znáią to iářnie/ iř zle czynią/ á wdy fię hámowáć niechcą *GórnDworz* Ff3v, G6v, Kk6v; Gdyż widzą że tych w řobie przymiotow niemáią/ Ktore w niemvch źwirzátkach iářnie vznawáią. *HistLan* B2v, E2v; *RejPos* 247, 340; *BiałKat* 178v; *KuczĸKat* 170; *RejZwierc* 166v, 182; *CzechRozm* 186v, 206v; Po drugim teř znáku tákże iářnie poznář Kořcioł Boży/ to iest/ po řtáteczney y řtárożytney trřálořci *SkarJedn* 21; *GórnTroas* 26; *RybGęřli* A3; *PaxLiz* B3v; *SkarKazSej* 679b.

»mieć [co] jaśnie« [szyk zmienny] (11): *KromRozm II* m2v; *KromRozm III* K6v; *SarnUzn* B7; *RejAp* 5; *BiałKat* 138v; *RejPosWiecz*² 95; á nic nieprzyimowáć/ czego iářnie w Piřmie niemář. *WujJud* 6v; *SkarJedn* 85, 108; *NiemObr* 96; Abo iáko iářniey v Mářtheuřlá mamy: Tá iest krew moiá nowego teřtámentu. *WujNT* 287.

»jaśnie mowić, (o)powiedáć, (o)powiedzic (się), powiedany, (o)powiedziany, wymowion« = *expresse* (a. *explicite*) *dicere, explanare* *Mqcz* [szyk zmienny] (43: 38 : 22 : 1 : 3 : 1): *SeklKat* Iv, K3; Yákoż yářnyey mógl powyedźyec/ iř ná kářlaná należy ofyárowáć? *KromRozm III* K5, D; A aczkolwyek przed nya yářnyey nyepowyedzieli bycz řzye zlodzieymy wřchakze řzyą oną domyřlyala *LibMal* 1554/186; *LubPs* F2v *marg*; *GroicPorz* 13; *RejWiz* 136v; *BibRadz* 4.*Esdr* 6/38; Explanari passivum, Być wyłozón/ Szerzey á yářniey wymówiön. *Mqcz* 303b, 321a, 416b; *RejAp* 5,14v, 37, 112, 116v (10); bo iefli fię pan Dworzánin będzie řromał iářnie o miłořci řwey powiedzieć/ więc niechay dořtátecznie wypifze. *GórnDworz* Cc3, N4; *RejPos* 13, 36, 104, 247, 295 (22); A iř ták Pan ná nas kářkaw [...] iářnie y przez Proroki nam to opowiedzieć raczył/ y ná ořtátek przez řyná řwego miłego. *RejPosWiecz*³ 98; *BiałKat* 3v, 246, 301; *Grzegřřm* A3v, 3, 12 [2 r.], 13, 62, 64; *HistLan* B2; *RejZwierc* 2v, 8v, 27, 184v, 258; Y ná drugim mieřcu ielczę iářniey/ że Páná Chriřtuřlá we Mřzy ofiáruią/ powiada [řw. *Augustyn*] *WujJud* 244v, 71v, 95v, 107, 132, 154 (15); *BiałKaz* C3; á Páweł řwięty iářnie przeciw temu mowi/ powiedáiąc *CzechRozm* 228, 45, 57, 113v, 152, 186; *ModrzBaz* 94v [2 r.]; *SkarJedn* 9, 248, 280; *CzechEp* 148, 282, 426; *ReszPrz* 53; *WerKaz* 284; *GórnRozm* G4; *PaprUp* E4; *WujNT* 174, 330, 519, 629, 864; *WysKaz* 17, 33, 34; *SarnStat* 1019; *SkarKaz* 486a; *CiekPotr* 26; Kto táki? á ták řmiáły? powiedz iářnie o tym. *GosřCast* 64.

»jaśnie (na)uczyć (a. nauczać), nauczony« (16 : 1): Bo wżiftkym włodarstwo dano Iako ma być fhafowano. Czo ieft komu poruczono Iafnie wlytky nauczono. *RejKup* b7v, b6v; *LubPs* R5v; *GrzegRóżn* K; A za nie iafnie Moyzełz vczynł Zydów téy Wiary *BiałKat* 3v, 243v; *GrzegŚm* 35; Gdy fłowo Boże przepowiadaią/ prawdą że obcych ięzykow vzywac nie mamy/ ale iafnie kazdego nuczac. *WujJud* 182; *RejPosRozpr* c2; *CzechRozm* 235, 266v; *SkarŻyw* 86; *CzechEp* 179; *LatHar* 56; *WujNT* 299, 310, 659.

»jaśnie objaśni(a)ć (się)« (10): á z oftátkiem vciekay fie do Moizełzá á do Prorokow: tho ieft/ do tych kthorzy tobie lepiey/ iafniey/ á fzyrzey woła á naukę Pána twego/ obiálnic będą mogli *RejPos* A6, 288, 338; *RejZwierc* 8v; *CzechEp* 307; *ActReg* 43 [2 r.]; vkazuiemy im tak wiele piłm z ftárego y nowego Teftamentu/ ktore tę prawdę/ iafniey niż fłonce dzień objaśniaią *WysKaz* 33; *SarnStat* 479, 1216.

»jaśnie (ob-, wy)wołać, obwołany« (11 : 2): gdyż Anyoł iafnie ftoiąc na fłoncu woła á opowieda frogość przyfłżł iego. *RejAp* 163v, 7v, 80v, 102v, 124v, 194; Nie ieft táyno iuz z nas kázdemu/ kto ieft Pánem náłzym/ gdyż go nam iawnie á iafnie Bog Ociec przez wlytki piłmá á przez Duchá s. obwołać rofkazał. *RejPos* 343v, 159, 196v, 278, 293, 297v, 356.

»jaśnie (o-, na-, wy)pis(ow)ać, opisany, spisany« (33 : 12 : 1): *SeklWyzn* b4, f3v; *LibLeg* 11/170, 187v; *KromRozm II* 1; A to ten fwyety papyez yafnye wypifuye Pyotrowę władzą y zwirzchność nád wlfem kołcyołem *KromRozm III* N6, G8, K, O4v; *Diar* 70; *GroicPorz* ii4; *KrowObr* 16, 182v; *OrzRozm V*; Hiłtorykowie połtronni [...] dofyć iafnie o náłzych przodkach piłali *BielKron* 337v; *GrzegRóżn* Mv; *Mącz* 416b, 464a; *GrzegŚm* 62; *SarnUzn* E8; *RejPos* 295; *KuczbKat* 175; *RejZwierc* 11; *WujJud* 149v, 260; *WujJudConf* 64v; *CzechRozm* 164, 198, 258v; *ModrzBaz* 95v; *StryjKron* 31; *CzechEp* 6, 252; Ignacyus iafnie piłze/ y wyznawa/ iż fyn Boży/ nie ieft onym Bogiem náde wlytko *NiemObr* 122, 78; *ReszPrz* 37, 44; *ReszHoz* 135; *GórnRozm* K2v; O czym Ian S. Ewángeliłtá naiásniey wypifał. *WujNT przedm* 31; wiyłtza ieft ślepotá odłzczepieńcow/ ktorzy kołciołá Kátholickiego w piłmie tak iásnie opifańego nie widzą: á niłzi Żydow *WujNT* 629, 163, 529, 576, 849; *SarnStat* 988.

»jaśnie oznajmić (a. oznajmować), oznajmiony« (12 : 2): *BibRadz* I 1c marg, 353v; [*Luter pisał*] czekam czálu iż to pan Kryłtus iafniey ludzyem oznaymi *BielKron* I95v; *RejAp* 1v; *RejPos* 17v, 159, 269v; *BiałKat* 98v; *WujJudConf* 205v; *CzechRozm* 92; na pozwaná [*stronę*] należy/ obronę fwą iásnie oznajmić [*rei etiam exceptionis caput aperte declarare*]. *ModrzBaz* 94v; *SkarŻyw* 484; nie tak iafnie ftárym onym oycom w przyrodzonym y piłányim zakonie oznajmione fą ty trzy w bołtwie perfony *SkarKaz* 274b, 118b.

»jaśnie pokaz(ow)ać (a. okaz(ow)ać, a. ukaz(ow)ać) (się)« = *clare ostendere* *Mącz*; *palam ostendere, satis a. vere declarare, maxime resplendere* *Modrz* [*szyk zmienny*] (222): *RejPs* 84v, 213v; Tak o tym trzymam/ a okażę to iafniei iefli kto będzie tego żadał. *SeklWyzn* g2v, b4, Cv, c2; *LibLeg* 11/138, 152v; *SeklKat* P4; *KromRozm I* D; *KromRozm II* bv, d4, g4, k3, lv (10); Drugye dwa znaki [...] yafnye nam then kołcyoł vkażą/ iż yeft y ma być yeden y Apołtolłki. *KromRozm III* E5v; A iż fye tak ftáło/ z kłyąg fpraw ápołtolłkich yafnye fye okázuye. *KromRozm III* G6, C, C4, E7, H4, H8v (15); *DiarDop* 100; *LubPs* A2, A3, A4, B3v, N2v, X6v; *KrowObr* 16, 75, 81, 82v, 161v (7); *RejWiz* A4; *Leop* +2v; *RejZwierz* 77v, 92, 135; Láłká y moc Páńfka iafnie fię w nim okázowálá. *BibRadz* I 32a marg, I 4v,

6v, 148v, 273v; wyrzucamy thy ich potwarzy y kłamstwá/ w ktorých iáko oni powięzli/ pokazálfimy iálfnie *GrzegRóżn* B4, A2v, E2, L2; *Plano*, *Gładzę*. Et Meta. Wykládam/ Iálfniey okázuyę *Mącz* 303a, 201a, 285a; *SienLek* a3; *RejAp* 161 [2 r.]; *GórnDworz* L18; *GrzepGeom* G2, L3; *RejPos* 25, 70, 88v, 142, 152 (19); *BiałKat* 108v, 166; *GrzegŚm* A4, 18, 26, 26; *KuczbKat* 195, 215, 225, 250; *RejZwierc* 101v, 119, 182v, 184 [2 r.], 210v; *WujJud* 120, 160, 165, 165v, 173v, 236; *RejPosRozpr* c, c2v, c3; *RejPosWstaw* [21³]v [2 r.] 41v, [41⁸]v [2 r.]; *BudNT przedm* c; *CzechRozm* 34, 63, 165, 165v, 169 (10); *KarnNap* Bv; Z tych tedy słow wyżłzey powiedziánych/ iálfnie fię okázuyie [*perspicuum est*]/ że to ięft bárzo wielką Rzeczyópolitey zarázá/ ięfli miedzy dobremi a złemi żadney rozności niebędzie *ModrzBaz* 46; Bo iáko wiele białe głowy wpráwách ludzkich zálfzkodzić mogą/ dofyć iálfnie okazálfá [*satis declaravit*] [...], Iewá *ModrzBaz* 49; fpráwami cnotliwemi żeś prawdziwy śláchćic iálfnie pokazuy [*vere nobilem declares*] *ModrzBaz* 57, 6v, 14v, 87, 97, 99, 129v; *SkarJedn* 80, 84, [180], 318; *SkarŻyw* 15; *StryjKron* 59, 66; *CzechEp* 28, 36, 108, 166, 204 (16); *NiemObr* 99; *ReszPrz* 28, 54; *WerGość* 254, 258; *BielSen* 3; *ArtKanc* K18v; *GórnRozm* A4v; *PaprUp* G4, H; *ActReg* 149, 163; *Phil* P4; *OrzJan* 14, 23; Chrifthus boftwo fwoie iálfnie pokazował. *WujNT* 299 marg, przedm 4, 8, 22, 31 [2 r.], s. 35 (28); *WysKaz* 4, 28, 33, 35 [2r.]; *SarnStat* 90, 94, 95, 193, 656 (8); *SkarKazSej* 684b.

»jaśnie prorokować, przepowiedzieć« [szyk zmienny] (4 : 3): *RejAp* 84; *RejPos* 344v; którego [*Chrystusa*] Páweł święty przepowíadał iálfnie ludźiem. *BiałKat* 236; tedy naprzod Máláchiafz o they Świętości iálfnie prorokował/ tymi słowy *KuczbKat* 190; *WujJud* 150; *SkarJedn* d6v; *StryjKron* 6.

»jaśnie (przy)patrzyć (się)« (13): A tu fie każdy w tym Pfalmie iálfnie przypátrzyć może iż ięft dwoiáki kofćioł *LubPs* Gv, aa5; *RejZwierc* 80; *RejPos* 3v, 135v, 189v, 207 [2 r.], 294v, 313; *RejZwierc* 182; záraz do niebá idą y iálfnie pátrzą na Bogá w Troycy iednego/ ták iáko ięft. *SkarJedn* 273, 340.

»jaśnie świadczyć (a. poświadczać, a. wyświadczać)« (12): *KrowObr* 179v; *RejPos* 256; *RejZwierc* 11; O tym y Dionifius Areopágita y Auguftyń ś. iálfnie świadczą. *WujJud* 166, 167v; *CzechRozm* 23v; *StryjKron* 59; *CzechEp* 210 [2 r.]; Bo tu iálfnie świadczy Iákub S. Iż Abráhám przez dobre vczyńki sftálf fię y był názwan przyiáćielem Bożym. *WujNT* 790, 51; *WysKaz* 4.

»jaśnie twierdzić, potwirdzić się« (3 : 1): *RejPos* [21³]v; Ktory to/ á mym zdániem/ fnađz ięfzczę iálfniey/ choć słowy krotkimi twierdzi/ iż ftáry Teftáment o tym ięfzczę pod zálfoną mowi. *CzechEp* 220; *CzechEpPORz* **2v; *SarnStat* 619.

»jasno uczynić« = *perspicuum a. planum facere* *Mącz* (2): *Perspicuum facere*, Iásno vczyńić/ fzerzey á kátfwiey ktorą rzecz wyłóżyć áby tym lepiey moglá być poyęta. *Mącz* 406b, 303a.

»jaśnie (u)słyszeć« [szyk zmienny] (16): *LibLeg* 6/158v; nieomyłne fą święte słowá ięgo ty ktore tu ftylfzyfz iálfnie od niego. *RejAp* BB6v, 70v, 121v, 138v; *RejPos* 214, 245, 281, 292v, 293v (7); *RejPosWiecz*² 91; *BiałKat* 381v; Tu iálfnie ftylfzyfz iż żywoth wieczny [...] ludźiom obiecował Kryftus ktorzy go poznawáli. *GrzegŚm* 40; *CzechRozm* 27.

»jaśnie widzieć (a. widywać), (o)baczyć, ogládać, widziany« [szyk zmienny] (66 : 18 : 6 : 1): [*Maryja*] nad wflytki anioly ij fwięté/ iálfniey boga oytza/ ij od niego narodzonego fyna/ ij pochodzącego od obu/ ducha fwiętęgo widzi *OpecŻyw* 187; *PatKaz II* 53v [2 r.], 62v; *RejPs* 39; Weźmifz to wflytko piáfyne przedfyę [...] ogládałf yálfnye/ yáko fye dáleko yedno od drugyego odftyrzęła. *KromRozm I* H4, G2; *MurzHist* Ov; *LubPs* A3v; *KrowObr* 2, 184v; *KromRozm III* I5v; *RejWiz* 2, 14, 37, 147v;

SarnUzn F8; *SienLek* 95v, Vvv4; *RejAp* 24, 70v, 120v, 145, 190v (12); *GórnDworz* D4v, G4v, Ee8v, Ff4; *RejPos* 45, 159v, 166v, 198v, 205 (10); *RejPosWiecz*² 93v; *BiałKat* 101, 158v; *GrzegŚm* Av, 9; *RejZwierc* 38v, 102, 184, 255, 258v, 259v; *WujJud* 68, 69 [2 r.], L14v; *WujJudConf* 69; Stąd thedy iálnie káždy obaczyć może/ co zá porządki od początku íam Pan poítánowié raczył *RejPosRozpr* c3, c2v; *RejPosWstaw* [21²], [41²], [41³], 42, 110v, [143³]v; *KarnNap* A3v; *BiałKaz* F3v; *CzechRozm* 5v, 75, 121, 212v; *ModrzBaz* 81; *CzechEp* 106; *ReszPrz* 52; *WerGośc* 202; *GórnRozm* A4v; *OrzJan* 89; Skąd iáśnie widzimy/ ofobliwą pieczę y opátrznóść Páńską o Rzymńskim kościele *WujNT* 505, 43, 71, 358, 443, 489 (8); *SarnStat* 115; *GosłCast* 47.

»jaśnie wiedzieć« [szyk zmienny] (9): Gdyż to iálnie wiemy/ iż do złośliwey dułze nigdy íe blisko Duch fwięty przytępic nie może. *RejAp* 35, 7, 14 [2 r.], 67; *RejPos* 338; *BiałKat* a4; *SkarŻyw* 498; Iż widząc/ wiedząc iálnie/ dowiédźdź íwey niecnoty Nietáię *GosłCast* 47.

»jaśnie wykładać (a. wyłożyć), dokładać« = *dilucidare, elucidare, enodate interpretari, plane commemorare* *Mącz* (22 : 4): *KromRozm II* 12, nv; Indźye to íam Páweł yálnye wykłada/ píffąc/ íełfmy wíłfytcy yedno cýáło *KromRozm III* G3v, C6; Wyłóż mi to iáśniey. *OrzRozm* E2v; Haec quae coarctavit et peranguste refersit in oratione sua, dilatet nobis atquae explicet, Co vkroćył/ Zágniotł/ To yálniey niech wywiedzie y wyłóży. *Mącz* 118b, 201b, 249a, 303a; *LeovPrzep* G3; *RejAp* BB6, 28, 44v, 80v, 110 (9); *GrzegŚm* 54; *RejZwierc* 9, 11v; *RejPosWstaw* [1103]v; *CzechRozm* 138; *WujNT* 4, [405].

»jaśnie wyniknąć« (3): *LubPs* N2v marg; *LatHar* 601; pożytki rozważay. Ktore z Pílmá świętego/ iálnie wynikáią *PaxLiz* Ev.

»jaśnie wyrazić (się), wyrażony« = *explanare* *Calep* (7 : 7): *MurzHist* S4; [rozumiejąc przez świátości jedno to, co] według ich zdánya yálnye o krzcye/ pokućye/ cýele bożym/ albo wyczerzy páńfkyey wyráżono. *KromRozm III* E8v; *KrowObr* 226; *BibRadz I* *5; *BiałKat* 68v; Wiele rzeczy kościoł ítánowi y dekláruie/ częgo pímo iálnie nie wyráziło. *WujJud* 74v, Mm4; *RejPosRozpr* c4; *CzechRozm* 19v; *WerGośc* 228; *Calep* 394a; *LatHar* 317; *WujNT* 243, 686.

»jaśnie (wy-, z)rozumieć (się)« (10): *OpecŻyw* 183v; *KromRozm III* C5v; *Diar* 55; A ízebyácie to tym lepiey y iálniey ob[a]tzyć y wyrozumieć mogli/ tedy ty księgi moię ná trzy tzęści tylko rozdzielé *KrowObr* 2; *RejPos* 159v, 230v, 340; *GrzegŚm* 16, 24; *RejPosWstaw* 110v.

»jaśnie (wy)rzec, wysłować, rzeczono« = *palam a. plano dicere* *Mącz* (4 : 1 : 2): Abowiem co może być [...] yálnyey rzeczono/ yáko to? Oćyec wyętlfy yełt niż ya. *KromRozm II* r3; *KwiatKsiąż* G2; *Mącz* 199d, 278d [2 r.]; *SkarJedn* 280; Każełz mi cięń włápic? iálnie niewyśłowiłz *GosłCast* 65.

»jaśnie wyzna(wa)ć, zezna(wa)ć« (23 : 2): *SeklKat* M3v; Małz s íobą wízędzie nośic naukę niebiefką/ iálnie íą wyznawaiąc *MurzHist* 113; *KromRozm III* P8v; *SarnUzn* E4; *RejAp* 43v, 68v; *BiałKat* 78v; *RejZwierc* 256; Czemuż tu teraz iálnie nie wyznawacie/ íáko wierzyćie? *WujJud* 176, 60, 73v, 218v, 252v; *WujJudConf* 10, 251; *CzechRozm* 95v, 147; *CzechEp* 211, 426; *NiemObr* 122; *WujNT* 557, 687; y koždy z nas ofobnie będzie iálnie zeznawał/ wyznawał [*profitebitur et recognoscet JanStat* 884] przerzeczoné ziednoczenie/ przymiérze y pokóy *SarnStat* 1104; *SkarKaz* 486a.

»jaśnie znać [= *widąć*]*» [szyk zmienny] (9): FalZioł IV 30d; RejWiz A2v; BibRadz Ex 10/10; Górndworz F8v, Gg2, Kk5; SkarJedn 308; Górnrzm G; łczyńeli malé [...] Choćia kęłać nie może/ wdy czego go vczy Przyrodzenie/ iáńnie znác/ gniewa fie/ y mrućy Górntroas 70.*

»jaśnie znać da(wa)ć [= *unaoczniać*]*» = non obscure significare Modrz [szyk zmienny] (11): KromRozm II 12; Leop VVv; BibRadz I *3v; RejPos 316; ModrzBaz 37; SkarJedn 40, 280; Tedy też y tym łámym/ to iáńnie káždemu duch Boży znác dawał: iż ... CzechRozm 181, 80; CzechEp 343; OrzJan 122.*

Wyrażenia: »jaśnie osławiony« (1): [*każda pociecha*] w łowiech Duchá s. przez rozmaíte pífmá Prorockie y Apóstolkie o tym iáwnie wydánych/ á iáńnie á z dawná wźzemu łwiátu osławionych y rozłzáfowánych. *RejPos 354.*

»jasno przez się« (1): *Intendunt in ea quae perspicua sunt, Ná tym fie báwią co yáľno przes fie yeft. Mqcz 445a.*

»jaśnie przed ludźmi, przed wszystkimi« (1 : 1): *Palam in ore atque in oculis omnium gesta sunt, iáńnie fie przed wźyftkimi dźiało. Mqcz 273a; Wujud 6v.*

»jaśniej niż słońce, w słońcu; jaśnie jako słońce« = *luce clarius Mqcz (5 : 1; 1): RejWiz 51 v; Mqcz 55c; chocia y iáńniey to widzą niżli łońce/ iż fie wola á rofkazanie Páńłkie dáleko nie zgadz z wolą [...] ich. RejAp 116, 148v; SkarJedn 85; CzechEp 330; WysKaz 33.*

»jaśniej niż światłość« (1): *Ostendam vobis luce clarius, Okażę to wam yáśniey niż łámá yeft łwiátłość. Mqcz 201a.*

Szeregi: »jaśnie a bezpiecznie« (2): *To theż znamy yáśnye a bełpyecznye/ iáko Páńłka łwyęta prawdá wdyęcznye/ Trwa LubPs aa2v; Górndworz Mm2v.*

»nie jaśnie ani dokładnie« (1): *Lukałz ná tym mieyfcu/ nie iáńnie ani dokłádnie/ o tych rozmowach/ iákieby były pífał NiemObr 78.*

»jaśnie i (a) dostatecznie« [szyk 3 : 1] (4): *KromRozm II q4; Diar 55; Górndworz Cc3; áni łobie żadnego innego łpołobu poczęcia iego [Chrystusa] szukác/ ábo łobie zmyłłác będe/ nád ten dofyć iáńnie y dołtátecznie w łowie Bożym opíłány. CzechRozm 164.*

»jaśnie i (a) dowodnie« [szyk 4 : 1] (5): *Stądci yeft nyeułtáwiczność náuki kácerłkyey/ która łye wczorá w Luthrze [...] yáľnye á dowodnye pokazáła. KromRozm II p3v; KromRozm III C; StryjKron 59, 66; SarnStat *7. [Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.]*

»jaśnie a głośnie (a. głośno)« (3): *LibMal 1554/187; RejAp 37; Apółtołowie y Prorocy wźyfcy iáńnie á głóľnie to wźędy obwoływáią RejPos 293.*

»jawnie, (a, i) jaśnie« = *aperte palamque Mqcz [szyk 84 : 9] (93): Kradną y ymienie/ gdi go vzywáią/ á zato dołfyć nie czinią/ takie łam pan Chriłtus yáľnie/ y yawnie zowie złodzieymy/ y łothry SekłKat L2; LubPs A2, A3v, A4, N2v, X6v; BibRadz I 148v; Mqcz 278d; Ale kiedy ty widomymi rzeczám/ iáwnie y iáńnie ná Kácerzá poiedźiefz/ vłtápic íi plácu mułi. OrzQuin Aa2; Izałz fie ich wiele ktemu nie vnióło zá iáwnym báłwochwáłstwem/ ná ktore iáwnie á iáńnie pátrzą oczy náłze. RejAp 27, AA3, llv, 45v, 80v, 161 (14); RejPos llv, 36, 66v, 117, 152 (48); RejPosWicz² 93v, 95; Bog [...] nie brákuiać żadnym łtanem iáwnie á iáńnie powoływa/ á chce áby byli wźyfcy zbáwieni RejZwierc 5, 11, 38v,*

101v, 184, 258v (10); *WujJud* 79v; *RejPosRozpr* c2; *RejPosWstaw* 110v; *GórnRozm* K4; *Calep* 377a, 394a, 746b, 761b; *WujNT* 299, 471. [Ponadto w połączeniach szeregowych 8 r.]

»jaśnie i nieodezwanie« (1): przez nález [prawce/ które ná ten czas iáśnie y nieodezwanie [*solidum et irrevocabiler JanStat* 884] [...] vřtáviamy *SarnStat* 1104.

»jaśnie a (i) nieomylnie« (2): gdyż to Pan iáśnie á nieomylnie obiecuie káždemu wiernemu řwemu/ by řie iedno vznař w vpádku řwoim [...] iř řie on teř do káždego náwroćić chce *RejZwierc* 266; *CzechEp* 106.

»jaśnie a oczywiřcie« (1): Ktory [*Zbawiciel*] iuř nam miał iáśnie á oczywiřcie okázác wřzytki zwody á obřdliwořci řwiátá tego. *RejPos* 188v. [Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.]

»jaśnie, (a (prawie)) na oko« [szyk 4 : 2] (6): *RejWiz* 14; *RejAp* 145, 190v; Opowiedáiąc [...] pořtáwy ich/ ktorým řie iáśnie káždy á práwie ná oko řłufźnie przypátrzyć moře. *RejPos* 189v; *HistLan* E2v; *WerGořć* 202.

»jaśnie i (a) otworzyřcie, otworem« [szyk 5 : 2] (6 : 1): Abyř áni zámykař áni pieczęthowař tych křiař/ ále áby ták otworem á iáśnie ku czythániu káždemu byř *RejAp* 191v; Y vczynilem iá byř rzecz tę/ ták w obec [...] nikogo nie miánuiąc áni iáśnie y otworzyřcie przećiw ktorey zořobná ořbie piřząc *CzechEp* 6, 204, 205 [2 r.], 383, 423. [Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.]

»jaśnie, (a) po prostu« = *aperte et simpliciter* *Modrz* (2): A ieffli duchowne odrodzenie rozumiećie miřość/ y dobre vczynki: mowićieř iáśnie po prostu/ iáko Kořćioř mowi *WujJud* 115v; *ModrzBaz* 94v.

»porządnie i jaśnie« (1): Dla cřego iá teř poki mi tego prawdą iářną řłowá Bořego porządnie y iáśnie/ kámienia twárde⁸⁹ nie zbiye/ ná infze I. M. wywody [...] odpowiedác niehcę. *CzechEp* 269.

»jaśnie a (i) szczyrze« = *pure et nude* *Modrz* [szyk 3 : 2] (5): *Diar* 49; *SarnUzn* E8; *RejAp* 43v; *WujJudConf* 251; Zgořá ná řędźiego naleřy/ áby řáđził okrom miřořci y vřalenia/ okrom gniewu/ wařni/ zazdrořci/ okrom vporu o rzeczách iářnie á řzczerze powiedźiánych [*pure et nude propositis*] / wedle řámych tylko dowodow *ModrzBaz* 94v.

»szYROKO a (i) jaśnie« [szyk 4 : 1] (5): *KromRozm III* C4v; *Mącz* 303b; Oznaymiwřy teř tho iř miał zeffác ná řwiát iářnie á řzyroko řłowo řwoie. *RejAp* 71; *RejPos* 104; *CzechEp* 267. [Ponadto w połączenia szeregowym 1 r.]

»jaśnie i widomie« (2): *RejPos* 338; Niewiem iáko kto widźieć iářnie/ y widomie poznác moře/ ieffli kto ieff w Pánie Chriřtufie przeyřzánym ábo nie. *WujJud* 68. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»włařniej i jařniej« (1): wiele řię řnadź rzeczy trafiáło/ ktoreby włařniej y iářniej wyráźone być mogły/ á zwłářzcza ktore z trudnych piřm Zydowřkich Iá wźięte *BibRadz* *5.

»jaśnie i wyrażliwie« (1): máiąc to iářnie y wyráźliwie/ do cřego wiárá moia przytknioná ieff/ ná tym przeřtawam/ y tym řię ćieřę. *NiemObr* 96.

»jařniej i znaczniej« [szyk 1 : 1] (2): Te to Páńřkie řłowá gđdzieř řię prořę ćię znaćniej y iářniej peřnią/ iáko w tym to Mieřćie Rzymřkim? *ReszHoz* 117; *WujNT przedm* 21. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»jaśnie i řrzetelnie« (5): *CzechRozm* 206v, 258v; *CzechEp* 252; *NiemObr* 99; křięgi Dzieiow Apořtolfkich vkázuią kořćioř prawdziwy/ ták iářnie y řrzetelnie; iáko Ewáγγελije vkázuią Chryřtufá prawdziwego *WujNT* 393.

Wyrażenie przyimkowe: »na jasno« (1):

~ W przeciwstawieniu: »w sercu ... na jasno« (1): z okfitości fercá vftá mówią: á fkarb w fercu záchowány/ vftá ná iáfno odnořą [Vulg Matth 12/34, Luc 6/45], BiałKat 48v. ~

a. Z elipsą łącznika (10) : SeklKat K; Ifczecz niewymyflam fobie Wfłak to dobrze yaífno tobie RejKup cc5v; KromRozm I H2; KromRozm III N8; záprawdę niefłtychác by go iuz wzywano/ iáfnie o tym mowy wiele. SarnUzn H5; WujJud 195; To tu iáfnie przeciw odłczepieńcom/ iz ťwięci ludzie mogá być fpráwiedliwymi [...] przed Pánem Bogiem. WujNT 193, 16, 278; SkarKaz 158a.

W charakterystycznych połączeniach: jaśnie barzo (2), dobrze.

b. Z przymiotnikiem (10) : Abowiem to ieft rzecz iáfnie wiadoma/ iákoř ieft dobrotliwy RejPs 127v; SarnUzn D3 marg; Takieź teź ieden drugiemu niedawno/ czoř iáfnie nieprawdziwego powieďał GórnDworz Rv, A2v; RejZwierc 40; WujJud 43, 243v; Ale tá rzecz iz ieft przez fię łámá iáfnie dowodna/ ták dłuęey zabáwki niepotrzebuie StrykKron 462; WysKaz 34.

W charakterystycznych połączeniach: jaśnie dobrotliwy, dowodny (2), nieprawdziwy, niewymowny, przeciwny, ťwiadomy, wiadomy, widomy.

Szereg: »lepiej i jařniej« (1): á nie wzgardzay grzeřznego żywotá mego/ żadnemu lepiej y iářniej nie ťwiadomego/ iáko tobie łámemu. LatHar 594.

5. O zdolności dobrego widzenia (6) : Ano mařz tego pewny przykłád nád onym fłepo národzonym/ ktorego Pan iáfnie ofwiećić á hoinie pocieřzyć [...] raczył RejZwierc 174.

Zwoty: »jaśnie patrzyć« (1): Cernere et videre, Clarissime cernere, yářnie pátrzić/ Cernere oculis. Ofięęnąć á ogářnąć oczymá/ dobrze doyřrzeć. Mącz 48c.

»jaśnie widzieć« = *elare videre* Vulg (4): MurzNT Mar 8/25; BudNT Mar 8/25; Potym záfię połóżył ręce ná oczy iego: y poczáł widzieć y vzdrowiony ieft/ ták iz widział wfzytko iáfnie. WujNT 8/25, s. 153 marg.

6. Odważnie, bez lęku (3) :

Zwrot: »wejřrzeć, patrzyć w oczy jasno« [szyk zmienny] (2 : 1): Ano więcź to zacznemu nadobnie przyřtoi Patrzyć iařno wfzem w oczy choć ich wiele ftoi RejJóz E2v; BielSat L3v [idem] BielSjem 26.

7. Łaskawie, życzliwie (4) : Zdarz miły pánie áby fię iáfnie obroćiło fwięte oblicze twoie ku mnie fludźe twoiemu RejPs 185v.

Zwrot: »wejřrzeć, patrzyć [na kogo] jasno« (2 : 1): Ku źiemi Wołoskiej. Ach má miła fáfiaďo/ weyřrzyřz na mię iáfno/ Mnie dziř od nieprzyiaćiół ze wfzyřtkich ftron ćiařno. BielSat Gv [idem BielSen 14]; O Pięćna nocy [...] Pátrź ná nas iáfno w pořród tych tu łáľów KochPieř 15; BielSen 14.

8. O wymowie samogłosek (1) : Maľo to [ij] nietakié iako ii iednoźe fię nie tak iařnie wymáwiá oboie iako ii a kćemu moźe być zarás zdruęiem wokáľiřzem wymówiono/ czego ii niemoźe MurzOrt B2.

9. Jako składnik tytułu grzecznościowego (78) :

Zestawienia: »Jařnie, Jasno Ořwiecony [w tym: Křięź (7), Pan a Pan (3), Křięźna (2)]« (9 : 3): Ten przykłád Iářnie ofwiecone á Miłofciwe Křięźetá vpewnia nas wtym/ iz wiele ćwiczenie pomaga GliczKřięź A4, A2 [2 r.]; Thy ťiedm Zamkow/ Iářno ořwieconemu/ Pánu á Pánu Magnuřowi z łáľki Boźey Krolowicowi Duńfkiemu/ Norweyřkiemu/ Wandáľfkiemu/ y Gockiemu. [...] przysłuchaia. KwiatOpis Dv, A2, [C]2; Iářnie Ořwieconey Křięźnie Iey X. M. Pániey Pániey Zofiey z Mielcá/

Książnie Słuckiey etc. etc. Pániey mey miłościwey. *WysKaz*)?(2, kt,)?(2; *JanNKar* A3; *SarnStat* 168, 879.

»Jaśnie Urodzony« (1): za przyzwolenim ná rzeczy niżej opifane/ namilfzego fyná náfzego Iána Páleologa Cefarzá Románfkiego iáśnie vrodzonego *SkarJedn* 269.

»Jaśnie Wielebny« (2): IASNIE WIELEBNE^{mv} OYCY Y PA^{nv} IE^{go} M. X. IANOWI DIMITROWI SOLIKOWSKIEMV Z SOŁKOWA, z łáfki Bozély Arcybifkupowi Lwowfkiómu fwému M. Pánu. *SarnStat* 834, 834.

»Jaśnie, Jasno Wielmożny [w tym: *Pan* (48), * *nazwiskiem* (8), *Książę, przyjaciel, Pani* (2), *Książna*]« (60 :1): *LubPs* A2; *GroicPorz* A3; Wirfze ná Herb Iáfnie Wielmożnego Páná Iáná Grábie s Tarnowá. etc. *RejWiz* A2, A3; A tego Pánfstwa imieniem Krolá Iego M. Iafno wielmożny Pan á Pan Ian Chotkiewicz [...] Adminifrátorem iest. *KwiatOpis* C3, A2 [2 r.]; *RejZwierc* A2, [28], 119, 210, 210v; *StryjWjaz* Av; *PaprPan* A2v, A3, Vv; *Oczko* A2; *SkarŻyw kt*; *StryjKron* A, 86 [2 r.], 200; *CzechEpPORz* *2; Drukował Alexius Rodecki/ Iáśnie Wielmożnego Páná/ Páná Ianá Kífzki [...] Typográf. *NiemObr kt*; *BielSen* 2, 3; *KochWrJan* 17 [2 r.]; *ActReg* 13, 88, 120; Do Iáśnie Wielmożnego Páná Iego M. P. Ierzego Chodkiewiczzá/ Stárofty Zmodzkiego: [...] y do innych Iáśnie Wielmożnych przyjaciól. *KořakCath* C2v, B4v; *KořaCathOkuń* A2; *JanNKar* A3, D3v; Ordinácia Iáfnie Wielmożnego Ianá Zamoyfkiego, Hetmáná Koronné^{go} *SarnStat* 1048, 228 [2 r.], 330, 421, 478, 591 (16); *WitosłLut* A; *VotSzl* A2; *CiekPotr*)?(2; *CzahTr* A2 [2 r.]; Iáśnie Wielmożnev Paniey Iey Mści. P. Zophiey z Mielcá [...] Vniżenie Woyciech Skoráwec offiáruie. *SkorWinsz kt*, A2; *SapEpit kt*.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (8) : *MurzOrt* B2; clarum ostendere, Wyciściam/ Ośławiam/ Czinię yáfnó. *Mącz* 55d, 33b, 55d; Excitate — Iafnie. *Calep* 383b, 203a, 324b, 607b.

Synonimy: **1.** okazale, pięknie, świetnie, wspaniale; **2.** pogodnie; **4.** dokładnie, dostatecznie, dowodnie, nieomylnie, oczywiście, otworzyćście, pewnie, porządnie, prawdziwie, prosto, słusznie, wiadomie, właśnie, wyraźliwie, wyraźnie, znacznie, żrzetelnie; **6.** bezpiecznie, głośno, jawnie.

Cf **NIEJAŚNIE**